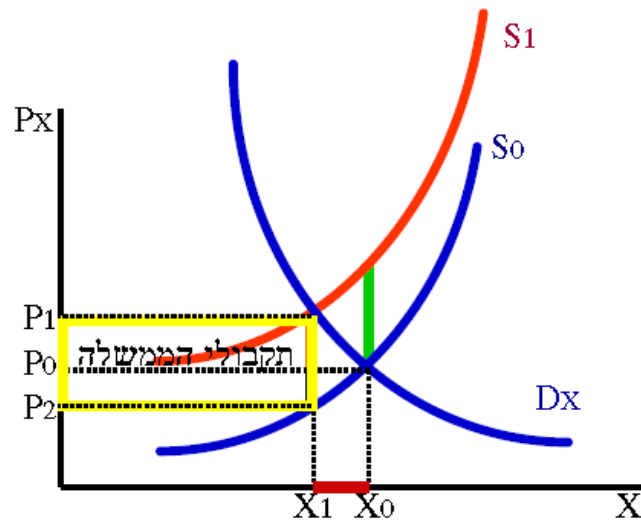

מה מקבלת הממשלה?

P_0 = שיווי המשקל במצב המוצא.
 P_1 = מחיר ליחידה שמשלם הצרכן.
 P_2 = מחיר ליחידה שמקבל היצרן.
 הקו הירוק = גובה המס.
 המלבן הצהוב = תקבולי הממשלה = כמות שיווי המשקל * גובה המס.

- האם הכנסות הממשלה יגדלו בהכרח אם הממשלה תגדיל את סכום המס ליח' ל-2 ש? הדבר תלוי בגמישות עקומות הביקוש וההיצע, שכן הכנסות הממשלה יגדלו כתוצאה מצעד זה אם כמות שיווי המשקל תקטן בשיעור קטן יותר משיעור גידול המס.
- לדוגמא: נניח שמכפילים את המס (מעבר מ-1 ל-2). במקרה זה הכנסות הממשלה יעלו רק אם הכמות בשיווי המשקל החדש תהיה יותר גדולה ממחצית הכמות הקודמת (גדולה יותר מ-0.5 כאשר הכמות המקורית היא 1).

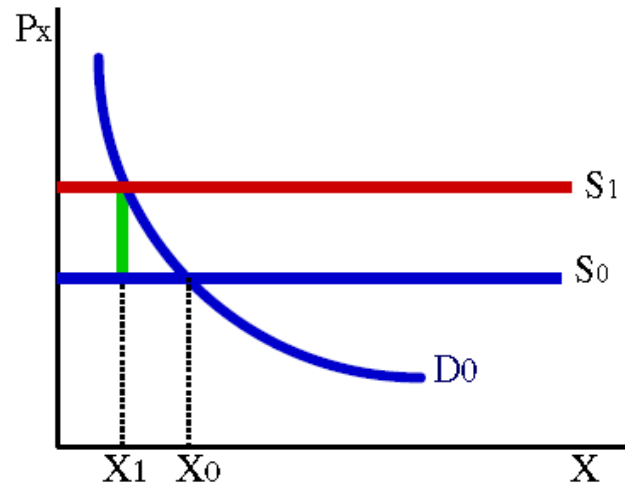
כאשר מטילים מס: המחיר שמשלם הצרכן עולה והרווח של היצרן יורד (וההפרש ביניהם הוא גובה המס).
 כמו כן, בשיווי המשקל החדש המחיר ליחידה גבוה יותר וכמות המוצרים הנמכרת קטנה.

עבור מי המס משנה יותר את המחיר?

הדבר תלוי בגמישות של השחקנים בשוק.

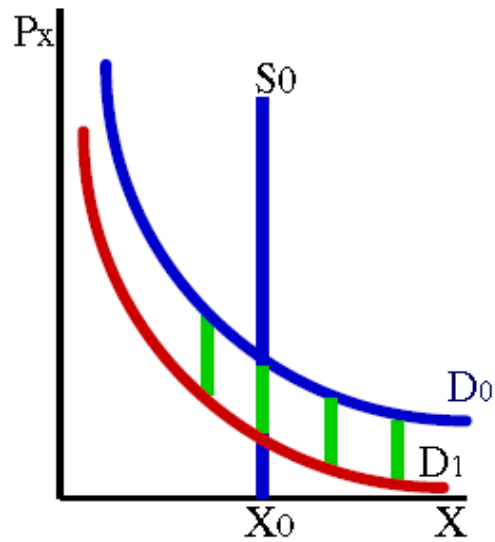
השפעת הגמישות בהיצע

במצב של היצע גמיש לחלוטין: (לא משנה הכמות העיקר המחיר)

קו ירוק = גובה המס.
בעקומת היצע גמישה לחלוטין (כאשר היצרן מתעקש על מחיר קבוע), לאחר הטלת המס,
המחיר יעלה בדיוק בגובה המס ותקבולת היצרן לא תשתנה. מכאן גם שכמות היחידות שהוא
ימכור תקטן ($X_1 > X_0$)

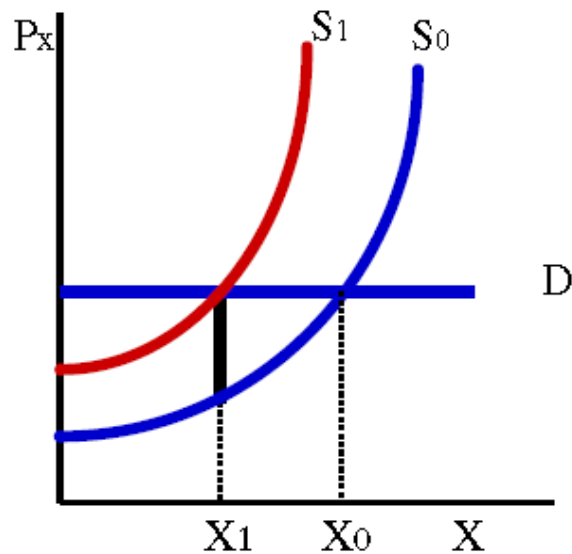
במצב של היצע קשוח לחלוטין: (לא משנה המחיר העיקר תקנה)

הקו הירוק = גובה המס.
 הכמות הנמכרת לא משתנה והמחיר ליחידה **לצרך** לא משתנה. מכאן שכל נטל המס נופל על היצרן וכאשר יוטל מס **הרווח שלו ירד**.

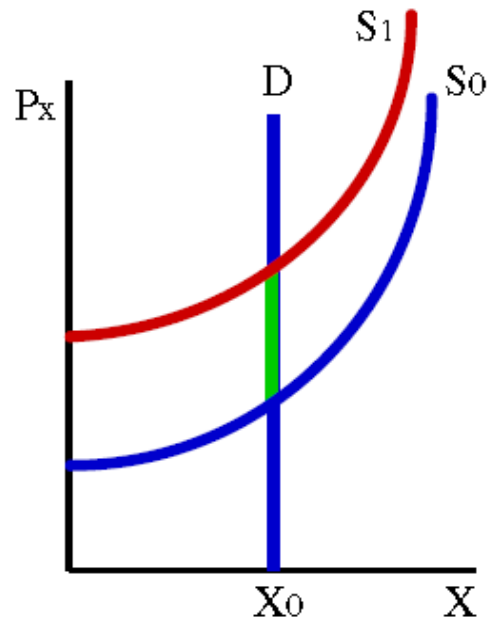
ככל שיצרן גמיש יותר, הטלת המס, משפיעה על רווחיו פחות

השפעת גמישות הביקוש
 עקומת ביקוש גמישה לחלוטין:

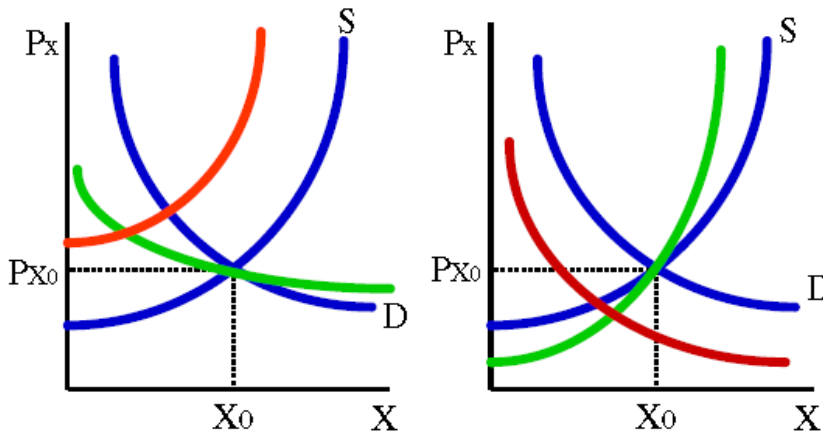
בעקומת ביקוש גמישה לחלוטין ישנה תוצאה שיש בעקומת היצע קשיחה לחלוטין מבחינתו של היצרן כיוון שבמצב זה המחיר ליצרן נשאר אותו דבר רק הרווח של היצרן יורד (בדיוק בגובה המס). הקו השחור וההפרש בין X_0 ל- X_1 שווה בדיוק לגובה המס.

עקומת ביקוש קשיחה לחלוטין:

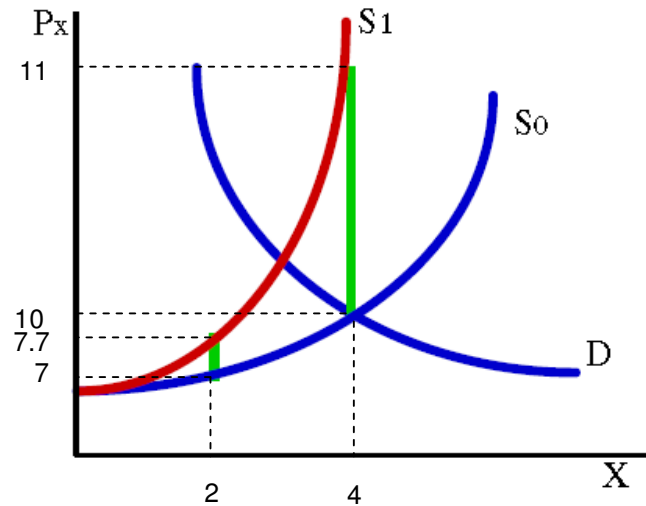
הצרכן לא מוכן להתפשר על הכמות- תמיד יקנה אותה כמות בכל מחיר ומכאן שהוא ישא בנטל המס. שיווי המשקל החדש יהיה באותה כמות רק בגובה מחיר גבוה יותר (בשיעור גובה המס). היצרן מקבל בדיוק את אותה ההכנסה.

גמישות הביקוש, ההיצע ושינויי המחירים

המחיר ישתנה יותר עבור מי שהעקומה שלו קשיחה יותר בנקודת שיווי המשקל המקורית.

הטלת מס בשיעור קובע מהמחיר (מס יחסי)

המס במצב הנתון הוא בגובה 10% ממחיר המוצר מכאן שבכמות 4 ובמחיר 10 שם המחיר יעלה ל-1 שם. במחיר 7 שם הוא יעלה ל- 7.7 שם ובגלל זה עקומת ההיצע החדשה לא מקבילה לעקומת ההיצע המקורית.

סיכום ביניים:

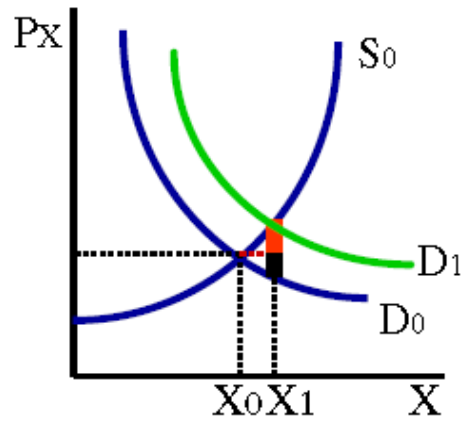
כאשר מטילים מס על המוצר הדבר גולם ל:

1. ירידת הכמות הנמכרת.
2. עליית המחיר ליחידה שמשלם הצרכן.
3. ירידת המחיר ליחידה שמקבל היצרן.
4. מי שגמיש יותר (בנקודת המוצא)- המחיר בעבורו משתנה פחות.
5. התוצאה זהה אם חובת ההעברה של המס מוטל על היצרן או על הצרכן.
6. כיוון השינוי זהה בין אם המס הוא בסכום קבוע או באחוז קבוע.

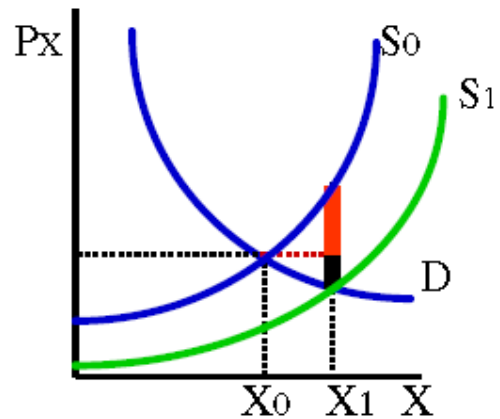
כאשר מטילים מס שלילי (סובסידיה) הדבר גורם ל:

1. עליית הכמות הנמכרת.
2. ירידת המחיר שמשלם הצרכן.
3. עליית המחיר שמקבל היצרן.
7. מי שגמיש יותר (בנקודת המוצא)- המחיר בעבורו משתנה פחות.
8. התוצאה זהה אם הסובסידיה מועברת ליצרן או לצרכן.
4. כיוון השינוי זהה בין אם הסובסידיה היא בסכום קבוע או באחוז קבוע.

כאשר הסובסידיה מועברת לצרכן:
 עקומת הביקוש של הצרכן למוצר של היצרן עולה:

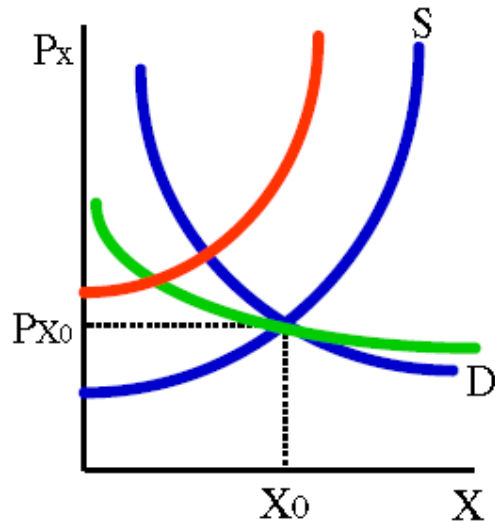

כאשר הסובסידיה מועברת ליצרן:
 עקומת ההיצע של היצרן המופנית לצרכנים יורדת (ההיצע עולה):

מצב המוצא הוא בעקומות הכחולות. המחיר לצרכן כעת הוא בחיתוך בין העקומה הירוקה לכחולה ובכמות גבוהה יותר X_1 . המחיר ליצרן עולה והוא נמצא בגובה התקבולת מהצרכן + גובה הסובסידיה.

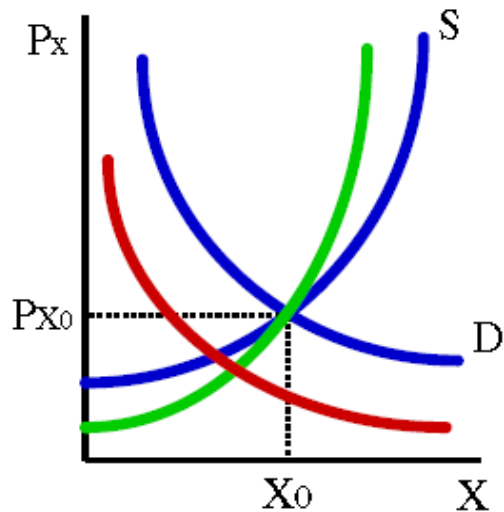
סובסידיה וגמישות:
השפעת גמישות הביקוש:

מצב המוצא הוא בעקומת הביקוש הכחולה ובעקומת ההיצע הכתומה. כאשר הביקוש גמיש יותר (העקומה הירוקה) והסבסוד ניתן ליצרן עקומת ההיצע הופכת לכחולה.

מכאן שאם הביקוש גמיש יותר אז המחיר לצרכן ירד פחות

השפעת גמישות ההיצע:

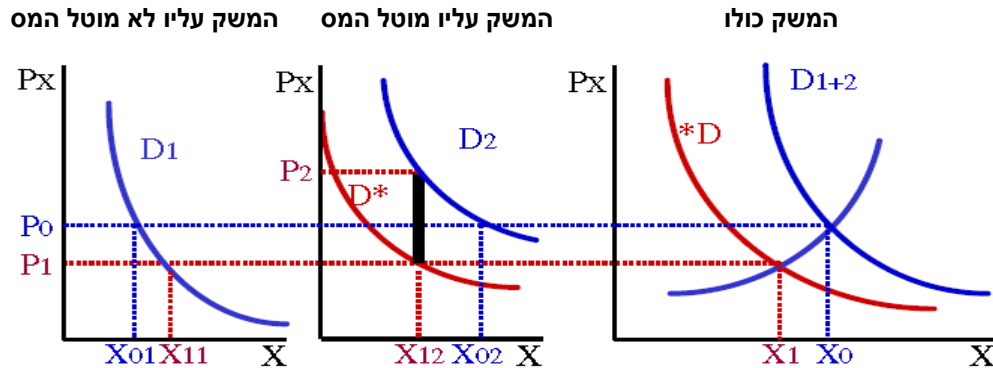

מצב המוצא הוא בעקומת ביקוש אדומה ועקומת היצע ירודה. כאשר ההיצע גמיש יותר (העקומה הכחולה) הביקוש עולה לעקומה הכחולה.

מכאן שאם ההיצע גמיש יותר אז המחיר ליצרן עולה פחות

מי שגמיש יותר נפגע פחות מהמס ומרוויח פחות מהסובסידיה

מס המוטל רק על חלק מהאוכלוסייה

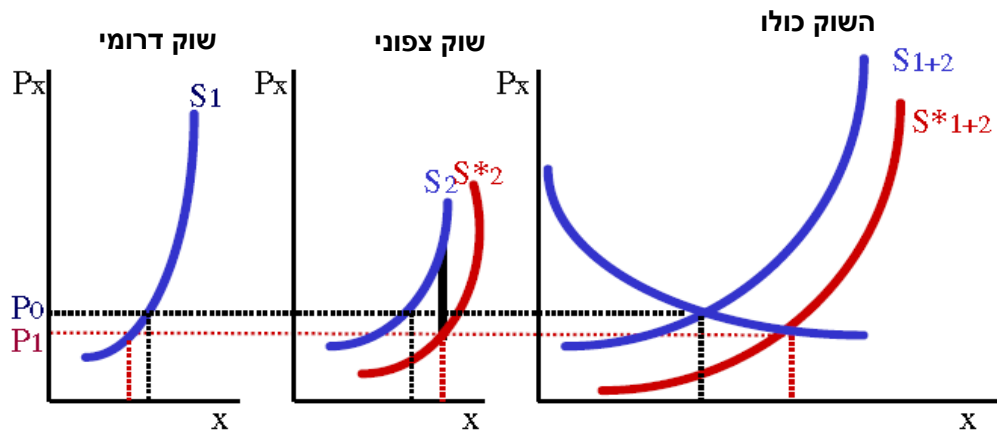

ישנם מקרים בהם המס מוטל רק על חלק מהאוכלוסייה. בלתי אפשרי לנתח את זה במצב שבו על היצרן מוטלת חובת העברת המס ולכן ננתח את זה במצב שבו על הצרכן מוטלת חובת העברת המס.

עקב המס המוטל על חלק מהמשק עקומה הביקוש של משק כולו הכמות ירדה והמחיר שמקבלים המוכרים והמחיר שמשלמת הקבוצה ירד. במשק שלא מוטל עליו מס תהיה ירידה במחיר ל- $P1$ ועליה בכמות הנרכשת ל- $X11$.

במשק עליו מוטל המס המחיר ירד גם כן (רק לתשלום על המוצר) ל- $P1$ אבל המס שלהם (הקו השחור) ישלים להם את המחיר ל- $P2$ שיהיה בהכרח $+ P1$ גובה המס. הכמות הנצרכת ע"י המשק שמוטל עליו המס בהכרח יורדת כיוון שהכמות הכללית יורדת והכמות של המשק השני עולה מכאן שהכמות של משק זה בהכרח יורדת.

סובסידיה הניתנת רק לחלק מהאוכלוסייה

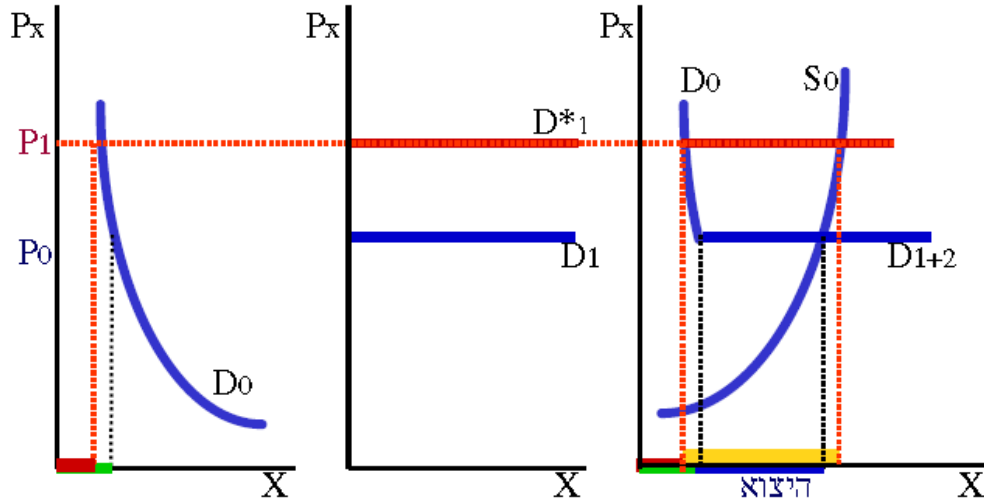
נניח שהממשלה מסבסדת את שוק הביצים בצפון בלבד. אם ניתנת סובסידיה ליצרן כאילו שהעלויות שלו לייצור יורדות ועקומה ההיצע יורדת (ההיצע עולה). ההיצע של השוק כולו יורד ומכאן ששיווי המשקל יהיה כעת במחיר נמוך יותר ובכמות גבוהה יותר של מוצרים.

בשוק הדרומי המחיר ליחידה ירד וכן ירדה הכמות הנמכרת. את מחיר $P1$ משלמים כל הצרכנים ומקבל רק השוק הדרומי.

בשוק הצפוני בהכרח מוכרים יותר כיוון שכלל השוק מוכר יותר והשוק הדרומי מוכר פחות. השוק הצפוני מקבל את $P_1 +$ גובה הסבסוד.

סבסוד הניתן רק לחלק מהמבקשים: סבסוד היצוא

היצרן מקבל סבסוד על המוצרים שהוא מייצא מכאן שמ- D_1 הוא עובר ל- D^* במחיר P_1 . המחיר שמקבלים היצרנים ליחידה עולה מ- P_0 ל- P_1 . עקב עליית המחיר היצרנים מייצרים יותר. בנוסף, עקב עליית המחיר, הצרכנים המקומיים רוכשים פחות.

להגיש: תרגיל 11- שא' 3-4 + תרגיל 12- שא' 4-5.